

„Klasės valdymas”

kuriame produktyvią mokymosi aplinką

Jūsų lektorius - Evaldas Karmaza

Klasės valdymo iššūkiai mokytojo akimis:

- Kaip išlaikyti mokinių dėmesį visą pamoką?
- Kaip užtikrinti, kad niekas su niekuo nesusimuštų sudėtingoje klasėje?
- Kaip sudominti tuos, kurie nenori mokytis?
- Kaip padrašinti tylią ir užsidariusią mergaitę įsitraukti į diskusiją?
- Ką daryti, kai vienas mokinytis nuolat trukdo kitiems?
- Kaip sukurti aplinką, kurioje vaikai jaustųsi saugūs išreikšti savo nuomonę?
- Kaip valdyti klasę, kai joje yra įvairių gebėjimų ir poreikių mokiniai?
- Kaip efektyviai paskirstyti savo dėmesį tarp skirtingų vaikų poreikių?
- Kaip suvaldyti savo emocijas, kai klasė "verda"?
- Kaip įdiegti klasės taisykles, kad mokiniai jų laikytųsi savanoriškai?
- Kaip padėti mokiniams pereiti iš vienos veiklos į kitą be chaoso?

Pradinis supratimas apie klasės valdymą:

- **Lapelio/pastabos užklijavimas ant stalo** (Vizualinis priminimas mokiniui, padedantis grįžti prie užduoties)
- **Pasirinkimas mokiniui** (Bus įrašyta pastaba į žurnalą, ar reikės 30 sekundžių užsimerkus išlaikyti pieštuką ant ištiestos rankos)
- **"Tyli" pirštų signalizacija** (Iškėlus 1, 2 ar 3 pirštus nurodoma, ką mokinys turi daryti šiuo metu)
- **Laikmačio naudojimas užduotims** (Sukuria aiškias laiko ribas ir didina susikaupimą)
- **"Tylaus mokytojo" technika** (Mokytojas tiesiog stovi tylėdamas, kol klasė nutyla)

'Patyrusių' mokytojų patarimai: ar tikrai veikia?

Tradicinėje mokykloje klasės valdymas dažnai rėmėsi autoritariniais metodais ir triukais:

- "Dažnai pradėk judėti po klasę, kad mokiniai jaustųsi, lyg tuoj pro juos praeisite"
- "Pirmą mėnesį nebūk per daug draugiškas – lengviau vėliau atleisti vadžias nei jas suveržti"
- "Jei nežinai, ką daryti – užduok kontrolinį, tegu būna užsiėmė"
- "Su probleminiu mokiniu kalbėk prieš visą klasę – kitiems bus pamoka"
- "Garsiai išreikšk nepasitenkinimą visu kolektyvu, nors drausmę pažeidė tik keli"
- "Jei nežino, ką daryt per pertrauką – duok papildomų darbų"

Branda klasės valdyme pasireiškia gebėjimu atpažinti, kad daugelis "tradicinių" patarimų remiasi kontrole ir baime, o ne ugdo savarankiškumą ir vidinę motyvaciją.

Kas yra klasės valdymas platesne prasme?

Klasės valdymas yra ne pavienių triukų rinkinys, bet kompleksinė sistema, apimanti:

- **Fizinės erdvės organizavimą** (Klasės suplanavimas pagal veiklas, mokinių išdėstymas, vizualiniai orientyrai)
- **Laiko struktūravimą** (Pamokos ritmo kūrimas, perėjimų tarp veiklų planavimas, lūkesčių nustatymas)
- **Santykių sistemą** (Mokytojo-mokinio, mokinių tarpusavio, klasės kaip bendruomenės)
- **Mokymosi procesų valdymą** (Skirtingų mokymosi metodų taikymas skirtingiems poreikiams)
- **Vertybių ir normų kultūrą** (Bendrai sukurtų taisyklių laikymasis, nuolatinis reflektavimas)

Klasės valdymo technikas keičia kryptingos strategijos

- **Sukurkite aiškias rutinas ir procedūras** (Kasdienėms situacijoms turėkite nuoseklius žingsnius - kaip pradėti pamoką, kaip pasisakyti, kaip paprašyti pagalbos)
- **Atkreipkite dėmesį į gerą elgesį** ("Matau, kad Jonas jau pasiruošęs darbui, ačiū!" - kiti natūraliai seks pavyzdžiu)
- **Naudokite neverbalinius signalus** (Sutartas rankos gestas tylai, šviesos išjungimas/išjungimas dėmesiui atkreipti)
- **Judėkite tikslingai po klasę** (Ne kad sukeltumėte baimę, o kad būtumėte prieinami ir matytumėte, kam reikia pagalbos)
- **Formuluokite pozityvias taisykles** (Ne "Nekalbėk be eilės", o "Kalbame po vieną")
- **Numatykite potencialias problemas iš anksto** (Prieš sudėtingą užduotį: "Žinau, kad ši užduotis bus iššūkis, todėl...")
- **Išmokite nukreipti elgesį, o ne jį stabdyti** ("Turime 5 minutes užduočiai, panaudok savo energiją jai užbaigti")
- **Suplanuokite perėjimus tarp veiklų** ("Už dviejų minučių baigsime šią užduotį ir pradėsime naują")
- **Būkite nuoseklūs taikydami pasekmes** (Vaikai turi žinoti, ko tikėtis – tai sukuria saugumo jausmą)

Klasikinis pamokos modelis

- **Mokytojas kaip žinių perteikėjas** (Centrinė figūra, pateikianti informaciją, aiškinanti sąvokas ir vedanti mokinius per mokymosi procesą)
- **Aiškiai struktūruota pamokos eiga** (Pradžia – pamokos tikslų pristatymas, vidurys – naujos medžiagos aiškinimas, pabaiga – apibendrinimas ir namų darbų skyrimas)
- **Nuoseklus medžiagos dėstymas** (Nuo paprastesnių prie sudėtingesnių koncepcijų, dažniausiai pagal iš anksto numatytą programą)
- **Frontalinis darbas** (Mokytojas dirba su visa klase vienu metu, visiems mokiniams taikomi vienodi reikalavimai)
- **Žinių ir gebėjimų tikrinimas** (Reguliarus mokymosi rezultatų vertinimas per apklausas, kontrolinius, testus)
- **Namų darbai kaip mokymosi tąsa** (Užduotys, skirtos įtvirtinti pamokoje įgytas žinias ir pasiruošti kitai pamokai)
- **Mokinys – pasyvus informacijos gavėjas** (Klauso, užsirašo, atlieka nurodytas užduotis, atkartoja išminktą medžiagą)
- **Disciplina ir tvarka** (Aiškos elgesio taisyklės, reikalavimai tylai ir dėmesiui)

Gairės turi padėti, bet nekelti nerimo

Tikslas:

- Aiškiai nurodykite, ką mokiniai turėtų mokėti ar suvokti po pamokos.
- Tikslai turėtų būti matuojami ir konkretūs.

Įžanga:

- Trumpai apibūdinkite temą ar idėją, kuria ketinate užsiimti.
- Paašikinkite mokiniams, kodėl ši tema yra svarbi.

Įtraukimas:

- Turima mokinių patirtis ar žinios apie naująją temą.
- Pateikite klausimus, kad sukeltumėte mokinių smalsumą.

Pateikimas:

- Pateikite naują medžiagą naudodamiesi skirtingomis mokymo strategijomis (paskaita, diskusija, vaizdo įrašas ir kt.).
- Užtikrinkite, kad medžiaga būtų pateikta aiškiai ir suprantamai.

Praktika:

- Leiskite mokiniams taikyti naujai įgytas žinias per užduotis, projektus, diskusijas ar kitas veiklas.
- Siekite, kad veikla būtų priderinta mokinių amžiui ir gebėjimams.

Įvertinimas:

- Naudokite įvairius įvertinimo būdus, kad sužinotumėte, ar mokiniai suprato medžiagą.
- Tai gali būti neformalus įvertinimas, pvz., klausimai, diskusijos arba formali veikla, pvz., testai ar užduotys.

Apibendrinimas:

- Trumpai peržiūrėkite pagrindinius pamokos taškus.
- Pateikite mokiniams galimybę dalintis savo mintimis ar klausimais.

Namų darbai ir tolesnės rekomendacijos:

- Jei reikia, pateikite mokiniams namų darbus, kad jie galėtų toliau gilintis į temą.
- Rekomenduokite papildomus šaltinius ar veiklas, jei tai yra tinkama.

Refleksija (mokytojui po pamokos):

- Įvertinkite, ką vertinate savo pamokoje gerai ir ką galima būtų tobulinti kitose pamokose.
- Prašykite grįžtamojo ryšio iš mokinių, jei tai įmanoma.

Klasikinį modelį papildančios alternatyvos:

- **Apversta klasė (Flipped Classroom)** (Mokiniai moko mokytoją, prieš tai pasiruošę namuose; mokytojas tampa fasilitatoriumi)
- **Projektinis mokymasis** (Mokiniai sprendžia tikras situacijas, mokytojas konsultuoja ir padeda įveikti kliūtis)
- **Stotys / centrų mokymasis** (Klasė padalinta į veiklų centrus, mokiniai juda tarp jų pagal nustatytą tvarką arba savo pasirinktu ritmu)
- **Savarankiškas mokymasis pagal kontraktą** (Mokiniai su mokytoju susitaria dėl mokymosi tikslų ir terminų, dirba individualiu tempu)
- **Probleminis mokymasis** (Užduodama kompleksinė problema, mokiniai ieško informacijos ir sprendimų, mokytojo vaidmuo – padėti esant kliūtimis)
- **Tarpusavio mokymas ir mokymasis (Peer Teaching)** (Mokiniai moko vieni kitus, mokytojas organizuoja ir stebi procesą)
- **Diskusijų ratas** (Mokiniai veda diskusiją pagal Sokrato metodą, mokytojas tik užduoda pradinį klausimą)
- **Atradimu grįstas mokymasis** (Mokiniai tyrinėja reiškinius ir "atranda" koncepcijas, mokytojas pateikia užuominas ir medžiagą)

Kodėl klasės valdymas išlieka iššūkiu net ir patyrusiam mokytojui?

- **Masinio mokymo įstaigoje labai sudėtinga individualizuoti mokymą** (25-30 skirtingų asmenybių, mokymosi stilių ir poreikių vienoje erdvėje)
- **Mokinio elgesys yra daugiaveiksnių konteksto rezultatas** (Šeimos situacija, sveikatos būklė, ankstesnė patirtis, socialiniai santykiai – visko negalime kontroliuoti)
- **Švietimo sistemos lūkesčiai vs. realūs išteklių** (Reikalavimai įgyvendinti programą, standartizuoti testai vs. ribotas laikas ir priemonės)
- **Nuolat kintanti klasės dinamika** (Kas veikė vakar, nebūtinai veiks šiandien – klasė yra gyvas, nuolat kintantis organizmas)
- **Mokytojo energijos ir resursų ribotumas** (Darbas su dėmesio reikalaujančiais mokiniais išsekina, net turint geriausias strategijas)
- **Skirtingų kartų vertybių ir komunikacijos skirtumai** (Mokytojai ir mokiniai užaugo skirtinguose pasauliuose, skirtingai suvokia autoritetą)
- **Technologijų revoliucija keičia dėmesio struktūrą** (Greitai besikeičianti informacija ir nuolatinė stimuliacija formuoja naujus mokymosi įpročius)
- **Įtraukiojo ugdymo iššūkiai** (Įvairių specialiųjų poreikių mokinių integracija reikalauja papildomų kompetencijų)

Net ir didžiausia patirtis nepadaro klasės valdymo "lengvu" – tik suteikia gebėjimą priimti šiuos iššūkius kaip natūralią profesijos dalį ir nuolat augti.

Padrąsinti save prieš užsiėmimą

- Tai apie juos, ne apie mane.
- Tai tik 45 mano gyvenimo minutės
- Aš tai esu daręs/anksčiau
- Tiesiog mėgaukis
- Būk savimi

Požiūris į savo darbo virtuvę

- “Dieve, duok man jėgų priimti tuos dalykus, kurių negaliu pakeisti, drąsos keisti tuos dalykus, kuriuos galiu pakeisti, ir išminties juos atskirti”
- “Tik neatidūs darbuotojai neturi bėdų”
- “Jei atsidūrėte duobėje, nustokite kasti” (jeigu vaiko netinkamas elgesys tęsiasi po pastabos, turite keisti savo veiksmus)
- “Jei visuomet elgsitės, kaip visuomet elgėtės, visuomet gausite tą patį, ką visuomet gaudavote”
- “Kam laužtis per sieną, jeigu galima ją apeiti?” (kokios naudos siekia vaikas, jeigu jis elgiasi netinkamai?)

Pabandykite sau susidaryti bazinius patarimus ir žingsnius

1. Ignoruoti nedidelius elgesio nukrypimus
2. Naudoti dėmesį nukreipiančius pokalbius, daiktus, garsus ar užsiėmimus
3. Perspėjimas ir tuomet reakcija
4. Trumpos išėmimo iš situacijos minutės
5. Mokytoja išlieka rami ir žaisminga
6. Ieškoti vis daugiau TAIP (pastebimas ir trumpas pagerėjimas)
7. Atskirai reakcija/žinutė apie elgesį, atskirai - apie vaiką

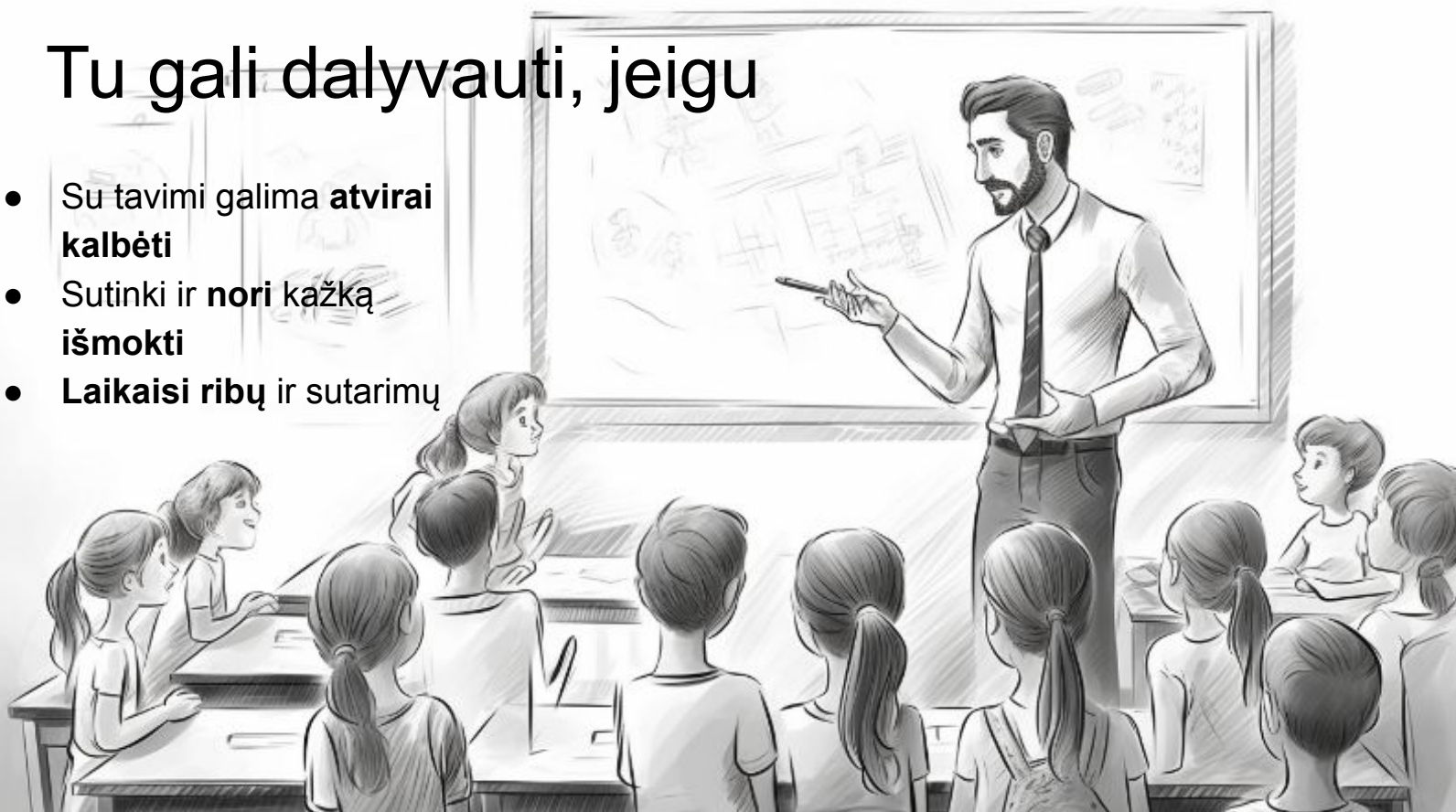
1. **Jokios agresijos moksleivių atžvilgiu.**
2. Pirmiausia Jūs laikotės nustatytų ir sutartų ribų (atėjimas laiku, pažadėta - padaryta, švari kalba...)
3. Kai kurie vaikai Jums kels neigiamus jausmus. Su visais moksleiviais - vienodas elgesys.
4. Negalima ignoruoti moksleivio.
5. Būkite draugiški ir besišypsantys savo moksleiviams.
6. Išdrįskite atsiprašyti moksleivio, jeigu jūs suklydote.
7. Mes su vaikais nesame draugai, mes esame draugiški.
8. Įsivaizduokite, kad jūsų pokalbiai yra įrašomi. Pagal tai taikykite pokalbio standartus.
9. Jokiu būdu nežeminkite moksleivio, net ir siekdami, kad jis tinkamai elgtųsi.
10. Nenaudokite sarkazmo ar kitokių pašaipių frazių.
11. Nepažeiskite moksleivio asmeninės erdvės.

**Rekomendacijos
aptarimui
Jūsų asmeninė
laikysena ir vidinės
ribos:**

Tu gali dalyvauti, jeigu

- Su tavimi galima **atvirai kalbėti**
- Sutinki ir **nori** kažką **išmokti**
- **Laikaisi** ribų ir sutarimų

Kontaktas

Įsivaizduokite mokinį, žvelgiantį į klasę: "O, štai kėdė... Štai lenta... A, ir mokytojas – dar vienas klasės interjero elementas."

Be santykių, mes mokytojai, galime tapti tarsi gyvi baldai - funkcionalūs, bet ne įkvepiantys. Esame tarsi tie seni plakatai ant sienų - pilni informacijos, bet retai kada atkreipiantys dėmesį.

Kurkime santykius su mokiniais, nes:

1. Tai padeda sukurti saugią ir motyvuojančią mokymosi aplinką.
2. Lengviau pastebėsime ir spręsimė mokinių mokymosi bei emocines problemas.
3. Mokiniai labiau įsitrauks į pamokas ir pasieks geresnių rezultatų.
4. Sumažės elgesio problemų klasėje, taupysime laiką ir energiją.
5. Tapsime įtakingesniais pavyzdžiais, formuojančiais mokinių požiūrį į mokymąsi.

Pradžioje

- Pasisveikinimai
- Ritualai
- Nežinomybės jausmas
- Atsisveikinimai

"Šiandien atradimo diena!" – tik pasakykite mokiniams, kad jiems reikės įdėti pastangų.

"Ar esate pasiruošę šiandienos iššūkiui?" – Tai puikus būdas įtraukti mokinius į pamoką, skatinant juos aktyviai dalyvauti ir įveikti užduotis kaip komandoje.

"Manau, kad šiandien jus nustebinsiu!" – Toks pradžios teiginys kelia mokinių smalsumą ir susidomėjimą, kas laukia pamokoje.

"Šiandien kiekvienas iš jūsų taps vieno klausimo ekspertu..." – Pateikite pamokos pradžioje intriguojanti klausimą.

"Pamąstykite kartu..." – kviečiam mokinius į diskusiją ir bendrą problemų sprendimą.

1. **Profesinė patirtis ir kompetencija.** Mokiniai turi žinoti, kad jų mokytojas yra kompetentingas ir patyręs. Pedagogas gali pasidalinti savo išsilavinimo, kvalifikacijų ar specializuotos patirties informacija, taip pat aptarti savo pedagoginę filosofiją ir mokymo metodiką.
2. **Aistros ir pomėgiai.** Pasidalijimas informacija apie savo interesus ir pomėgius gali padėti mokiniams matyti mokytoją kaip asmenį, o ne tik kaip autoritetą. Tai gali būti bendri pomėgiai, tokie kaip menas, sportas, muzika ar mėgstami literatūros žanrai.
3. **Asmeninės vertybės ir tikėjimai, susiję su mokymu.** Pasidalinti savo vertybėmis mokymosi atžvilgiu, pavyzdžiui, tikėjimu, kad kiekvienas mokinys gali mokytis ir tobulėti, ar pabrėžiant kritinio mąstymo, atvirumo ir sąžiningumo svarbą.
4. **Lūkesčiai ir tikslai.** Aiškiai išdėstyti savo lūkesčius mokiniams, tiek akademinis, tiek elgesio. Tai apima diskusijas apie klasės taisykles, bendradarbiavimo svarbą ir bendrą požiūrį į mokymąsi.
5. **Atvirumas ir pasiekiamumas.** Pabrėžti, kad esate atviras klausimams ir diskusijoms, bei prieinamas mokiniams, kai jiems reikia pagalbos ar patarimo.
6. **Asmeninės sėkmės ir nesėkmės.** Kartais pasidalijimas asmeninėmis sėkmėmis ar nesėkmėmis istorijomis gali padėti mokiniams suprasti, kad mokymasis yra ilgas procesas, kuriame klaidos ir iššūkiai yra neišvengiami.

Kaip norite, kad mokiniai jus matytų?

"Sveiki, aš esu Lina Skaičiūtė, **jūsų matematikos mokytoja**. Jau 12 metų mokau matematikos ir vis dar **kasdien atrandu ką nors naujo!** Baigiau matematikos studijas Vilniaus universitete ir **nuolat tobulinu savo žinias** įvairiuose kursuose.

Man matematika - tai ne tik skaičiai, bet ir galvosūkių sprendimas. Laisvalaikiu **mėgstu žaisti stalo žaidimus** ir spręsti sudoku - tai padeda **lavinti loginį mąstymą**. O kai pavargstu nuo skaičių, mėgstu kepti **pyragus** - **juk tai irgi savotiška matematika!**

Tikiu, kad kiekvienas iš jūsų gali **atrasti matematikoje kažką įdomaus**. Mano tikslas - ne tik išmokyti jus formulių, bet ir parodyti, kaip **matematika gali būti naudinga kasdieniame gyvenime**.

Pamokose **lauksiu jūsų aktyvumo ir klausimų**. **Nebijokite klysti - iš klaidų mes mokomės!** Prisimenu, kaip **pati mokykloje ilgai nesupratau trigonometrijos**, bet nenuleidau rankų ir galiausiai ji **tapo mano mėgstamiausia tema**.

Tikiuosi, kad **kartu atrasime matematikos grožį ir naudą**. Jei kada nors pasijusite pasimetę ar turėsite klausimų, **visada galite į mane kreiptis - esu čia, kad padėčiau!**"

Matematikos mokytojos prisistatymas:

Kiekvieną dieną pradėti vis kitaip

1. **Rankos paspaudimas ar “high-five”:** tai gali būti energingas ir teigiamas būdas pradėti dieną, ypač su jaunesniais mokiniais.
2. **Dienos citata ar mįslė:** pasisveikinti, pasidalinant įkvepiančia citata ar užduodant mįslę, kurią mokiniai gali bandyti išspręsti.
3. **Individualus komplimentas:** skirti kiekvienam mokiniui asmeninį, teigiamą komplimentą ar pastebėjimą.
4. **Teminis klausimas:** užduoti klausimą, susijusį su dienos tema, skatinantį mokinius mąstyti ir diskutuoti.
5. **Pasidalinimas asmenine istorija ar patirtimi:** trumpai pasidalinti kažkuo, kas atsitiko jūsų gyvenime, ar įdomia patirtimi, skatinanti mokinius dalintis.
6. **Interaktyvus pasisveikinimas:** pavyzdžiui, „paspausk ranką, jei šiandien esi pasiruošęs mokytis“ arba „duok penkis“ jei turi puikią idėją“.
7. **Teminių pasisveikinimų naudojimas:** pavyzdžiui, sveikintis tam tikra kalba, jei mokote užsienio kalbų, arba naudoti susijusius gestus, jei esate teatro mokytojas.
8. **Muzikinis pasisveikinimas:** grojant trumpą muzikos kūrinį ar dainą, kuri nustato dienos nuotaiką.
9. **Rytinė mankšta ar kvėpavimo pratimai:** trumpas fizinis ar kvėpavimo pratimas, padedantis mokiniams atsipalaiduoti ir susikaupti.
10. **Dienos tikslų ar uždavinių pasidalijimas:** paskelbti dienos tikslą ar uždavinį, kurį mokiniai turėtų pasiekti.

Originalus pedagogo būdas pasisveikinti

Ir su kiekvienu vis kitaip

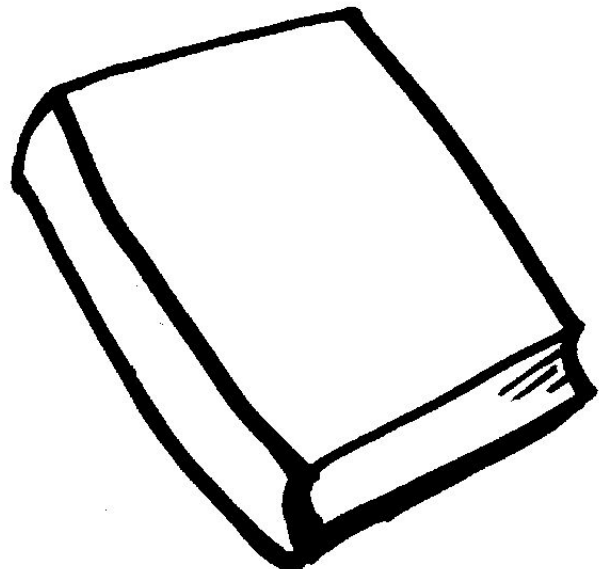

Pabandykime
su moksleiviais
(kiekvieną
dieną pasirinkti
kitą kalbą
pasisveikinimui)

- **Hi** (angliškai)
 - **Dobre rano** (čekiškai)
 - **Witaj** (lenkiškai)
 - **Assalamou Alykoun** (Islamas)
 - **Selam** (turkiškai)
 - **Kalimera** (graikiškai)
 - **Buon giorno** (itališkai)
 - **Boas** (portugališkai)
 - **Šalom** (hebrajiškai)
 - **Servus** (austriškai)
 - **Bonjour** (prancūziškai)
- **Konnichiwa** (japoniškai)
 - **Namaste** (Hindi)
 - **Ahoy** (piratai)
 - **Privet** (rusiškai)
 - **Sawubona** (Zulu)
 - **Barev** (Armėniškai)
 - **Jambo** (Swahili)
 - **Ni hao** (mandarinų)
 - **Moin** (vokiškai)
 - **Hola** (ispaniškai)
 - **Ką tu** (moksleiviškai)

Užrašų knygutė apie moksleivius

- Joje pedagogas užsirašo:
 - Vaikų gimtadieniai;
 - Šeimos ir giminių narių vardai
 - Pomėgiai;
 - Pasiekimai;

Motyvacija

Rasti tinkamas įkvepiančias frazes:

1. Teigiamos nuostatos formavimas:

- "Šiandien bus nuostabi diena, kai kartu mokysimės ir atrasime naujų dalykų!"
- "Kiekvienas iš jūsų turi savyje nepaprastų talentų ir gebėjimų. Šiandien galime juos atskleisti!"
- "Nesvarbu, kokie sunkumai atrodo, kartu mes galime juos įveikti ir pasiekti savo tikslus!"

2. Mokinių smalsumo sužadinimas:

- "Ar kada nors norėjote sužinoti, kaip veikia...? Šiandien mes atskleisime šią paslaptį!"
- "Ar esate pasirengę nuotykiui? Šiandien keliausime į... pasaulį!"
- "Kiekvienas iš jūsų yra tyrinėtojas. Šiandien mes kartu tyrinėsime... temą!"

3. Asmeninės naudos pabrėžimas:

- "Ką šiandien išmoksime, padės jums geriau suprasti... ir bus naudinga jūsų ateičiai."
- "Šiandien įgyti įgūdžiai leis jums... ir atvers duris į naujas galimybes."
- "Mokymasis yra raktas į sėkmę. Kiekviena pamoka yra žingsnis jūsų svajonių link."

4. Ryšys su realiu pasauliu:

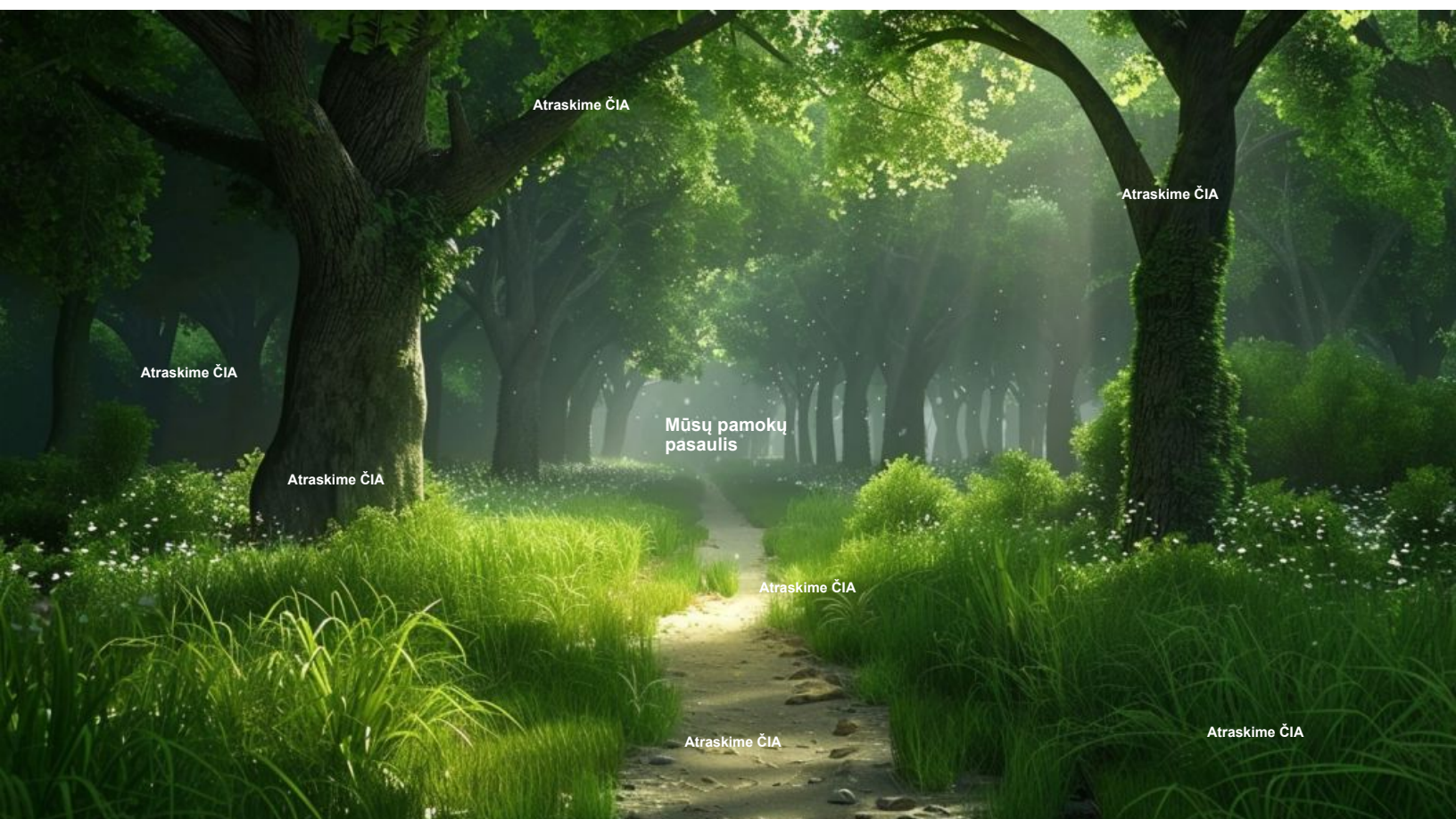
- "Kaip tai, ką šiandien mokysimės, gali būti pritaikyta realiame pasaulyje?"
- "Ką šiandien sužinosime, padės jums geriau suprasti jus supantį pasaulį."
- "Mūsų pamokos tema yra aktuali šiandienos visuomenei ir gali padaryti teigiamą pokytį."

5. Humoro ir pozityvumo įliejimas:

- "Mokykimės linksmai ir su šypsena veide!"
- "Nesijaudinkite, jei suklysite. Klaidos yra mokymosi proceso dalis."
- "Pasitikėkite savimi ir savo gebėjimais. Jūs galite viską, ką tik panorėsite!"

Mokytojo galimi motyvaciniai pamokoje:

- Nepaaiškink, kas bus, ir sulauksi sveikos reakcijos – „nenoriu“.
- Galimas programos pristatymas
 - **Kaip kelionė**
 - **Kaip žemėlapis** (*“Jonas klausia messenger programa: “Per paskutines kelias savaites daug keliavau. Kelias dienas praleidau Islandijoje...”. Nori prie jo prisijungti? Bet jis leis tik tada, kai tu jam apie jį pasakysi mažiausiai 10 dalykų”*) Tema kol kas tau neužimta. Padės “Laiškai iš niekur”)
- „Jūs nežinote, kas yra dėžutėje...“
- Reklamos era. Kokybė susieta su reklama.
- Ekraninis dėmesys (įrašykite savo klausimus internetu, kai kuriuos galite pateikti ir žaismingai (skambina ispanai, prašo klasės padeklamuoti ar padainuoti ir išsiųsti į Tik Tok “„Palinko liepa šalia kelio“)
- Skaičiavimas, kiek liko pamokų
- Pabaigoje bus anekdotas, jeigu pamoka bus produktyvi (kiekvienos pamokos pradžioje – pokalbis apie pabaigą).

Paklauskime vaikų, kas juos motyvuotų:

(130 gimnazistų nuoširdžiai pasidalino, kas juos skatintų)

- **Vaikai mėgsta kiną.** Perėjus tam tikrą užduočių kiekį galima pasiūlyti pažiūrėti filmą.
- Pamokos metu **klasė suskirstyta į grupes.** Laimėjusi grupė gauna daugiau bendrųjų taškų.
- **Galima pasiklausyti mėgstamos muzikos.** Atlikus užduotį leisti moksleiviui (tik su ausinėmis) pasiklausyti jo mėgstamos muzikos.
- **Papildomi balai (+1, +2, +3).** Moksleivis juos paskui gali pridėti prie savo gauto pažymio, atlikdamas vertinimus.

Paklauskime vaikų, kas juos motyvuotų:

- **Galima praleisti namų darbus.** Gerai pasirodžius pamokos metu, moksleivis yra atleidžiamas nuo namų darbų užduoties.
- **Asmeninis laikas.** Kai tik moksleivis gerai pasirodo per pamoką, gauna 10-15 min. asmeninio laiko. Jį gali išnaudoti taip, kaip nori.
- **Išmesti iš vidurkio prasčiausią pažymį.** Moksleivis gali pasirinkti, kurį pažymį anuliuoti, kad nebūtų įtrauktas į vidurkį.

Paklauskime vaikų, kas juos motyvuotų:

- **Galima pakartoti kai kuriuos kontrolinius.** Jeigu netinka pažymys, moksleivis, tinkamai dalyvavęs pamokoje, gauna progą pakartoti kontrolinį/patikrinimą.
- **Leidžiama vėluoti su vienu paskirtu darbu.** Šiaip labai svarbu, kad moksleiviai sektų laiko ribas, todėl čia galima leisti tik vėluoti vieną dieną/iki kitos pamokos.
- **Pozityvi žinutė tėvams.** Moksleivis gali dalinai įtakoti, kokia bus išsiųsta žinutė tėvams. Ypatingai gerai vertinti vaikų įdėtą darbą ir pastangas.

Kuo daugiau šių apdovanojimų, tuo mažiau jie veikia. Todėl geriau nepersistengti.

Erdvė ir jos išdėliojimas

Grupės valdymo elementai

Klasės išdėstymas

Pedagogo judėjimas

Balso garsumas–tylumas, greitumas-lėtumas

“Kalbančios” rankos

Autoritetinio bendravimo principai

Pertraukos, raminantys bei aktyvinantys pratimai

Kaip išdėstyti kėdes?

Galima U forma

Kaip išdėstyti kėdes?

Klasių išdėstymo pavyzdžiai

Pertvarų išnaudojimas klasėse

Mokytoja savo
iniciatyva
įrengė
pasikalbėjimų
su moksleiviais
vietą klasėje

Klaipėda

Ugdymosi aplinkos pakeitimas

Kiekviena mokykla gali sukurti savo
papildomas vietas ugdymui. Tiek
laisvalaikiui, tiek administruojant sudėtingo
elgesio epizodus klasėse.

Pavyzdys iš Vilniaus mokyklos "Aušra"

Klasių išdėstymo pavyzdžiai

<https://www.wn.de/Muensterland/Kreis-Borken/Gronau/2017/02/2691285-Rat-bewilligt-Gelder-trotz-haushaltsloser-Zeit-656-000-Euro-fuer-Ausstattung-der-Schulen>

Klasių išdėstymo pavyzdžiai

<https://www.schwarzwaelder-bote.de/inhalt.dornhan-ferrari-der-gemeinschaftsschulen.10c5c181-b665-49c7-b7cd-638bef5d242d.html>

Klasių išdėstymo pavyzdžiai. Mokytojo vieta

Licėjuje Eruditas, Kaunas

Mokymosi erdvės išdėstymo pavyzdžiai. Mokymasis koridoriuje

Vainuto gimnazija

Ribos ir taisyklės

“Išmokite prašau 4 taisykles”

"Interpersonalinės interakcijos metu būtina laikytis reciprokinės deferencijos principo, atsižvelgiant į heterogenišką dalyvių kompoziciją ir potencialiai divergentiškas jų kognityvines bei emocines dispozicijas, siekiant optimizuoti kolektyvinę sinergiją ir minimizuoti antagonistines manifestacijas."

"Temporalinės resursų alokacijos kontekste privaloma implementuoti holistinį ir proaktyvų požiūrį į užduočių atlikimo protokolus, integruojant adaptyvias metodologijas ir iteratyvius procesus, kartu išlaikant aukštą precizijos ir efektyvumo koeficientą visame veiklos kontinuumė."

"Fizinės aplinkos metamorfozės procesuose būtina vadovautis ekosisteminės homeostazės principais, atsižvelgiant į multimodalinių stimulų poveikį individualioms ir kolektyvinėms psichosomatinėms būsenoms, siekiant sukurti optimalų ergonominį ir estetinį balansą, kongruenišką su institucijos misija ir vizija."

"Informacijos diseminacijos ir asimiliacijos cikluose privaloma taikyti multidimensinį kognityvinį filtrą, atsižvelgiant į recipientų neurokognityvines ypatybes ir potencialias interpretacines aberacijas, siekiant maksimizuoti semantinį tikslumą ir minimizuoti komunikacinius disonansus tarpasmeninėje ir institucinėje plotmėse."

Štai tos pačios keturios taisyklės, pateiktos labai paprastai ir aiškiai:

1. "Interpersonalinės interakcijos metu būtina laikytis reciprokinės deferencijos principo..." Paprasta: "**Gerbkime vieni kitus**"
2. "Temporalinės resursų alokacijos kontekste privaloma implementuoti holistinį ir proaktyvų požiūrį..." Paprasta: "**Planuokime laiką išmintingai**"
3. "Fizinės aplinkos metamorfozės procesuose būtina vadovautis ekosisteminės homeostazės principais..." Paprasta: "**Prižiūrėkime savo aplinką**"
4. "Informacijos diseminacijos ir asimiliacijos cikluose privaloma taikyti multidimensinį kognityvinį filtrą..." Paprasta: "**Kalbėkime aiškiai ir klausykimės atidžiai**"

Panagrinėkime pavyzdžius

1. Pagarbos taisyklė
2. Tvarkos taisyklė
3. Saugumo taisyklė
4. Bendradarbiavimo taisyklė
5. Klausymosi taisyklė
6. Kūrybiškumo taisyklė
7. Punktualumo taisyklė
8. Technologijų naudojimo taisyklė
9. Konfliktų sprendimo taisyklė
10. Asmeninės erdvės taisyklė

Šios taisyklės gali būti naudojamos kaip pagrindas kuriant išsamesnes gaires skirtingoms amžiaus grupėms ar specifinėms centro veikloms. Jos taip pat gali būti naudojamos kaip atskaitos taškas diskusijoms su vaikais apie elgesį, vertybes ir tarpusavio santykius.

Pagarbos taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Būkime draugiški"
- Pradinukai: "Gerbkime vieni kitus"
- Paaugliai: "Vertinkime kiekvieno unikalumą ir nuomonę"

Tvarkos taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Žaislus padedame į vietą"
- Pradinukai: "Po veiklos sutvarkome savo darbo vietą"
- Paaugliai: "Prisiimkime atsakomybę už bendrą erdvių priežiūrą"

Saugumo taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Vaikštome ramiai"
- Pradinukai: "Judame saugiai, atsižvelgdami į kitus"
- Paaugliai: "Užtikrinkime savo ir kitų saugumą visose veiklose"

Bendradarbiavimo taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Dalijamės žaislais"
- Pradinukai: "Padedame vieni kitiems"
- Paaugliai: "Siekiamo bendrą tikslą dirbdami komandoje"

Klausymosi taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Ausytės klauso"
- Pradinukai: "Klausome, kai kiti kalba"
- Paaugliai: "Aktyviai klausomės ir gerbiame kitų nuomonę"

Kūrybiškumo taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Piešiamė, ką norime"
- Pradinukai: "Išbandome naujas idėjas"
- Paaugliai: "Drąsiai išreiškiame save ir eksperimentuojame"

Punktualumo taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Ateik laiku į ratą"
- Pradinukai: "Nevėluok į užsiėmimus"
- Paaugliai: "Gerbk savo ir kitų laiką, planuok iš anksto"

Technologijų naudojimo taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Žaidžiame su planšete, kai leidžia mokytojas"
- Pradinukai: "Naudojame telefonus tik su mokytojo leidimu"
- Paaugliai: "Atsakingai naudokime technologijas, gerbdami privatumą"

Konfliktų sprendimo taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Jei pykstame, sakome auklėtojui"
- Pradinukai: "Sprendžiame nesutarimus kalbėdamiesi"
- Paaugliai: "Konstruktyviai spręskime konfliktus, ieškodami kompromisų"

Asmeninės erdvės taisyklė:

- Ikimokyklinukai: "Rankas laikome prie savęs"
- Pradinukai: "Gerbiame kitų asmeninę erdvę"
- Paaugliai: "Pripažįstame ir gerbiame fizinės bei emocinės ribas"

Panagrinėkime pavyzdžius

- 11. Draugiškumo taisyklė
- 12. Sveikos gyvensenos taisyklė
- 13. Aplinkosaugos taisyklė
- 14. Mokymosi taisyklė
- 15. Emocijų valdymo taisyklė
- 16. Kultūrų įvairovės taisyklė
- 17. Atsakomybės taisyklė
- 18. Mandagumo taisyklė
- 19. Laiko planavimo taisyklė
- 20. Pagalbos kitiems taisyklė

**Pasipraktikuokime
pritaikyti taisykles
skirtingo amžiaus vaikams**

Klausykitės, kai kalba kitas: kai kam nors skiriamas žodis, kiti turėtų klausyti, o ne trukdyti.

Pakelkite ranką norėdami kalbėti: taip būna lengviau kontroliuoti, kas ir kada kalba.

Nenaudokite piktų žodžių arba nepageidaujamų veiksmų: elkitės pagarbiai ir draugiškai.

Laikykitės eilės, jei reikia: pvz., atsakinėjant, eilėje prie geriamojo vandens ar tualetų.

Būkite punktualūs: atvykite į užsiėmimus laiku ir grįžkite po pertraukų laiku.

Laikykitės paskirtos vietos: nevaikščiokite aplink kabinetą, jei tam nėra priežasties.

Nevalgykite ar negerkite, jei tai neleidžiama: kai kuriose grupėse gali būti taisyklių apie valgymą ir gėrimą.

Naudokitės "magiškaisiais" žodžiais: "Prašom", "Ačiū", "Atsiprašau".

Padėkite sutvarkyti: pasistengkite padėti sutvarkyti erdvę po veiklos, jei to reikia.

Laikykitės saugumo taisyklių: visada laikykitės instrukcijų, kad užtikrintumėte visų saugumą.

**Taisyklės
paprastomis
frazėmis**

Nesivaržykite prašyti pagalbos: jei turite klausimų ar susiduriate su sunkumais, kreipkitės į mokytoją.

Būkite atidūs: dėmesys yra svarbus, kad galėtumėte mokytis ir dalyvauti.

Turėkite reikiamas priemones: pvz., rašiklis, sąsiuvinis ar kitos reikiamos priemonės.

Gerbkite kito nuomonę: supraskite, kad visi gali turėti skirtingą nuomonę, ir tai yra gerai.

Išlaikykite gerą kūno kalbą: venkite sukryžiuotų rankų, surauktų kaktų ar kitų uždaro elgesio ženklų.

Neskubėkite išeiti: po užsiėmimo palaukite, kol mokytojas pabaigs ir leis jums išeiti.

Nenaudokite mobiliųjų telefonų be leidimo: mobilieji telefonai, planšetiniai kompiuteriai ar kiti prietaisai turėtų būti naudojami tik tada, kai leidžia mokytojas.

Elkitės etiškai: nepasakokite kito vaiko istorijų be jo leidimo.

Būkite aktyvūs: nebūkite pasyvūs.

Būkite kantrūs: supraskite, kad kai kurie vaikai gali mokytis ar daryti kažką lėčiau, ir tai yra gerai.

**Taisyklės
paprastomis
frazėmis**

taisyklės turi glaudžiai sietis su mūsų įstaigos vizija, misija ir vertybėmis. Šis ryšys yra esminis siekiant sukurti nuoseklią, prasmingą ir efektyvią ugdymo aplinką.

Pavyzdys:

- "**Kūrybiškumas**: išbandyk naujus dalykus!"
- "**Pagarba**: išklausyk kitų nuomonę"
- "**Saugumas**: žaisk atsargiai ir rūpinkis kitais"
- "**Bendradarbiavimas**: padėk draugui, kai jam sunku"
- "**Mokymasis**: klausk, jei ko nors nesupranti"
- "**Tvarka**: sudėk žaislus į vietą po žaidimo"
- "**Draugiškumas**: pakvieski naują draugą žaisti kartu"
- "**Atsakomybė**: rūpinkis centro inventoriumi"

O dabar susiekime turimas taisykles su vizija, misija, tikslais arba vertybėmis

O jeigu leistume vaikams kurti taisykles?

1. "**Kas garsiau rėkia, tas laimi!**"
2. "**Tvarkytis draudžiama - kas sukuria didžiausią netvarką, tas čempionas!**"
3. "**Kas sugeba supykdyti mokytoją, gauna papildomą pertrauką.**"
4. "**Pieštukus ir flomasterius galima naudoti tik sienų dekoravimui.**"
5. "**Kiekvienas turi teisę sulaužyti bent vieną daiktą per dieną.**"
6. "**Jei nepatinka veikla, gali tiesiog išeiti iš kabineto bet kada.**"
7. "**Muštynės leidžiamos, bet tik su pagalmėmis... ir kėdėmis... ir viskuo, kas po ranka.**"
8. "**Kas sugeba priversti kitą vaiką verkti, tas tampa 'Dienos bosu'.**"
9. "**Klaudyti mokytojų yra neprivaloma - jei nenori, tiesiog ignoruok.**"
10. "**Maistą galima mėtyti - kas pataiko į tolimesnį taikinį, tas laimi.**"

Šios "taisyklės" aiškiai parodo nepageidaujamą elgesį ir vertybes, kurios prieštarauja pozityviai ir saugiai ugdymo aplinkai. Tačiau vietoj to, kad tiesiog atmestume šias idėjas, galime jas panaudoti kaip atskaitos tašką diskusijai su vaikais:

1. Aptarkite, kodėl tokios taisyklės būtų žalingos visiems.
2. Paklauskite vaikų, kaip jie jaustųsi, jei kiti elgtųsi pagal šias taisykles.
3. Paprašykite jų sugalvoti pozityvių alternatyvų kiekvienai "blogai" taisyklei.
4. Diskutuokite apie tai, kokie jausmai ar poreikiai gali slypėti už noro sukurti tokias taisykles (pvz., noras būti išgirstam, turėti kontrolę, išreikšti pyktį).
5. Kartu su vaikais sukurkite strategijas, kaip pozityviai išreikšti savo jausmus ir patenkinti poreikius.

Pavyzdžiui, vietoj "Kas garsiau rėkia, tas laimi!", galėtume sukurti taisyklę "Kiekvienas turi teisę būti išgirstas". Arba vietoj "Tvarkytis draudžiama", galėtume sugalvoti "Kuriname jaukią aplinką visi kartu".

Tokiu būdu net ir "blogos" taisyklių idėjos gali tapti puikiu mokymo įrankiu, padedančiu vaikams suprasti elgesio pasekmes ir ugdyti empatiją bei socialinę atsakomybę.

Vaikui turime atsakyti į šiuos klausimus

- Kaip įeiti į patalpą?
- Ką padaryti, kai ateini į kabinetą kiekvieną rytą?
- Kur padėti striukę/paltą ir kuprinę?
- Ką daryti su atsineštu su savimi maistu?
- Kada paprastai ir kur yra valgoma?
- Kur saugoti ir laikyti pinigus?
- Kur laikyti aplankus, kitas kanceliarines priemones?
- Kam skirtas užsiėmimas ir kam skirta pertrauka?
- Kaip stumti/perkelti kėdę?
- Kaip klausytis, kai kažkas kalba? (sustok, pažiūrėk, galvok)

Instrukcija: kaip saugiai įeiti į patalpą

1. **Atsistok prie durų.** Prieš atidarydamas ir eidamas pro duris, sustok ir pažvelk, ar nėra kitų asmenų, kurie gali būti netoli durų ar nori jas atidaryti iš kitos pusės.
2. **Nenaudok smūgio ar netikėtumo.** Atidarydamas ar uždarydamas duris, nenaudok smūgio. Atidaryk jas lėtai, kontroliuodamas savo judesius.
3. **Nenaudok kojų.** Duris atidaryk naudodamas rankeną, o ne koją. Tai padės išvengti netyčinių kitų vaikų sužalojimų.
4. **Netriukšmauk.** Uždarydamas duris, stenkis netriukšmauti, kad netrukdytum mokytojui ir kitiems vaikams.
5. **Nelaikyk pravertų durų kokia nors kūno dalimi.** Jei nori palikti duris atidarytas, naudok tam skirtas priemones, jei tokių yra.
6. **Jei durys stiklinės ar yra dalinai stiklinės,** prieš jas atidarydamas pasižiūrėk, ar už durų niekas nestovi.
7. **Būk atidus per pirmą ir paskutinį užsiėmimą.** Šiuo laikotarpiu daug mokinių juda koridoriais, todėl ypač svarbu būti atsargiam atidarant ar uždarynt duris.
8. **Atidaręs duris, pažvelk į abi puses.** Tai padės išvengti netyčinio susidūrimo su kitais vaikais ar mokytojais.
9. **Laikykis dešinės pusės.** Praeidamas pro duris, laikykis koridoriaus dešinės pusės, kad sumažintum susidūrimo riziką.
10. **Švelniai uždaryk duris.** Po to, kai praeisi pro duris, uždaryk jas švelniai ir įsitikink, kad jos tinkamai užsidarė.

Matote pasikartojančią problemą? Teks ją išdidiinti ir detalizuoti

Vaikui turime atsakyti į šiuos klausimus

- Kaip atsakyti į klausimą, kurį uždavė mokytoja (signalas, laukimas, atsakymas)
- Koku signalu mokytoja prašo grupėje tylos?
- Ką daryti, jei suaugusieji kalbasi, o tu nori jų paklausti?
- Kuriose vietose kabinete reikėtų vaikščioti atsargiau?
- Ką daryti, jei jautiesi blogai?
- Ką daryti, jei užuodei dūmų kvapą/priešgaisrinį signalą?
- Kur laikyti savo mobilių telefoną?
- Kada galima klausytis muzikos ar žaisti žaidimus?

Padėjo: www.ourcampus.co.uk

Matomos taisyklės jūsų patalpoje

1. Būkime mandagūs ir pagarbūs vieni kitiems.
2. Naudokime mandagų žodį „prašau“ ir „ačiū“.
3. Nekelkime balso ir nesielkime agresyviai.
4. Neįžeidinėkime ir nežeminkime kitų.
5. Gerbkime kitų žmonių asmenines ribas.
6. Laikykimes mokyklos nustatyto darbo laiko.
7. Būkite atsakingi už savo daiktus.
8. Neimkite kitų daiktų be leidimo.
9. Nešiukšlinkime ir palaikykime tvarką centre.
10. Laikykimes priešgaisrinės saugos taisyklių.
11. Aktyviai dalyvaukite pamokose.
12. Gerbkime kitų nuomonę ir išklausykime vieni kitus.
13. Būkite tolerantiški ir atviri kitiems.
14. Padėkite vieni kitiems ir bendradarbiaukite.
15. Nekelkite problemų ir nekurstykite konfliktų.
16. Rūpinkitės savo asmenine higiena.
17. Laiku atlikite namų darbus ir užduotis.
18. Būkite atsakingi už savo elgesį ir veiksmus.
19. Laikykites mokyklos taisyklių ir susitarimų.
20. Būkite pozityvūs ir optimistiški!

- Taip pat naudinga pateikti trumpas atmintines
- Rekomenduojama jas vizualiai suvaidinti ir aptarti
 - mokytojo reakciją
 - vaikų reakciją
- Mokyti ir mokyti atskirti dvi žinutes: tinkamas/netinkamas elgesys ir nuostabus vaikas

Išmokime savo mokyklos taisykles ... MINTINAI

ŽALIA: Galimas elgesys

- Aktyviai dalyvaujame užsiėmimuose
- Padedame kitiems ir bendradarbiaujame
- Rūpinamės centro inventoriumi
- Klausomės instrukcijų ir sekame jomis
- Dalijamės idėjomis ir kūrybiškumu

GELTONA: Problemnis elgesys

- Naudojame telefonus be leidimo
- Pertraukiame kitus, kai jie kalba
- Paliekame savo darbo vietą nesutvarkytą
- Vėluojame į užsiėmimus
- Nenoriai dalyvaujame grupinėse veiklose

RAUDONA: Fiksuojamasis elgesys

- Tyčiojamės iš kitų ar juos skriaudžiame
- Gadinama centro nuosavybė
- Naudojame netinkamą ar įžeidžiančią kalbą
- Atsisakome laikytis saugumo taisyklių
- Pasisaviname kitų daiktus be leidimo

JUODOS KORTELĖS

(Stabdomas užsiėmimas)

1. Fizinis smurtas prieš kitus
2. Pavojingas elgesys, keliantis grėsmę sau ar kitiems
3. Alkoholio ar kitų draudžiamų medžiagų vartojimas
4. Rimtas centro taisyklių pažeidimas (pvz., vagystė)
5. Nuolatinis ir tyčinis destruktivus elgesys

Kaip efektyviai naudoti šias korteles:

1. Pakabinkite jas matomoje vietoje.
2. Aptarkite kiekvieną kortelę su vaikais, paaiškindami elgesio pavyzdžius ir pasekmes.
3. Naudokite kaip greitą vizualinį priminimą kasdienėse situacijose.
4. Reguliariai peržiūrėkite ir atnaujinkite korteles, įtraukdami vaikus į šį procesą.
5. Sukurkite mažesnes versijas, kurias darbuotojai galėtų nešiotis.
6. Naudokite kaip atskaitos tašką diskusijoms apie elgesį ir jo pasekmes.

Pasirinkite būdą, kaip vaikus supažindinsite su formaliomis taisyklėmis

- Priedas Nr. 14
- VILNIAUS JONO BASANAVIČIAUS PROGIMNAZIJOS
MOKINIŲ ELGESIO TAISYKLĖS**
- I SKYRIUS
BENDROJI DALIS**
1. Mokinio elgesio taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos (toliau – Progimnazija) mokinių elgesio taisyklės progimnazijoje, jos teritorijoje ir prieigose, progimnazijoje vykstančiuose renginiuose bei progimnazijos organizuojamuose renginiuose, kurie vyksta už progimnazijos ribų, bei mokinių, mokinių ir mokytojų bei kitų bendruomenės narių, progimnazijos svečių tarpusavio santykiuose.
 2. Taisyklės parengtos vadovaujantis Lietuvos Respublikos (toliau – LR) Konstitucija, LR Švietimo įstatymu, LR Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymu, LR Vaiko teisių pagrindų įstatymu, Vaiko teisių konvencija, LR Vyriausybės nutarimais, Švietimo ir mokslo ministerijos norminiais aktais, Bendrosiomis programomis, Vilniaus Jono Basanavičiaus progimnazijos nuostatais, Patelių prevencijos ir intervencijos vykdymo tvarkos aprašu, Poveikio priemonių taikymo netinkamai besielgiantiems mokiniams tvarkos aprašu bei kitais teisės aktais ir siekiant sukurti Progimnazijoje ir jos aplinkoje saugią, draugišką ir bendradarbiavimu pagrįstą atmosferą bei reglamentuoti mokinių elgesio normas.
 3. Taisyklės apibrėžia šiuos tikslus:
 - 3.1. ugdyti gyvenimui būtinas socialines ir asmenines kompetencijas;
 - 3.2. stropiai mokytis, dalyvauti Progimnazijos veikloje;
 - 3.3. būti atsakingam (punktualiai ir reguliariai lankyti Progimnaziją, gerbti kitų teises);
 - 3.4. ugdyti ir skleistį savo gebėjimus ir talentą;
 - 3.5. ugdyti pagarbų santykį su kitais žmonėmis, mandagų elgesį ir bendrąją kultūrą;
 4. Siekiant tvarkos ir drausmės būtina, kad pagarba, atidumas ir nuosirdus bendravimas su kitais taptų įpročiu, o kiekvienas asmuo jaustų atsakomybę už save ir kitus.
 5. Mokinių interesams atstovauja Mokinių taryba, mokinio tėvai (globėjai, rūpintojai).
 6. Šių Taisyklių privalo laikytis kiekvienas Progimnazijos mokinys.
 7. Progimnazijos bendruomenės nariai turi teisę teikti siūlymus dėl Taisyklių paketimų, kurie aptariami Mokinių ir Progimnazijos tarybose.
 8. Sudarydamas Mokymo sutartį, mokinys ir jo tėvai (globėjai, rūpintojai) susipažįsta su šiomis Taisyklėmis.
 9. Mokinio taisyklių reikalavimų vykdymą prižiūri klasių vadovai, mokytojai ir kiti darbuotojai, Mokinių Savivalda, kiti bendruomenės nariai.
- II SKYRIUS
MOKINIO TEISĖS**
10. Pagal savo gebėjimus ir poreikius mokytis mokykloje, savarankiškai mokytis ir gauti tinkamą išsilavinimą.
 11. Mokinys turi teisę į saviraiškos laisvę, nekenkiant kitiems.
 12. Mokytis savitarpio supratimu grįstoje, psichologiškai ir fiziškai saugioje aplinkoje, turėti higienos reikavimus atitinkantį mokymosi krėvį, vietą ir aplinką.
 13. Gauti informaciją apie švietimo programas, mokymosi formas.

- ... perskaito ir turi užduoti klausimus...
- ... pristatote 3-7 situacijas, susiedami su konkrečiomis taisyklėmis...
- ... aptariate su seniūnu, girdint moksleiviams...
- ... sukuriate žaismingas užduotis surasti tekste...

Reakcija į pažeidimus

Paprasti būdai

Griežtai pasakyti

„griežtas“ žvilgsnis

Suploti

Pernešti

Parodyti, kad neįdomu

Liepti kitiems vaikams nekreipti dėmesio

Ką darom, kai netinkamai elgiasi?

“Matau”

“Primenu”

“Perspėju”

“Stabdau užsiėmimą”

“Ką darom?”

- Gal atvėsti?
- Gal atsisveikinti?
- Gal pabaigti?

4 lygių stiprėjanti reakcija

1. **Priminimas** (“Monika ir Marija, jau skambėjo skambutis, kviečiu išsiimti knygas ir atsiversti 35 puslapį”)
2. **Perspėjimas** (pastaba duodama priėjus arčiau žodžių arba raštu “tai yra perspėjimas”)
3. **Pažeidimo fiksavimas** (prie moksleivio prieinama dar kartą “taisyklių laužymas fiksuojamas”)
4. **Aptarimas už pamokų ribų** (mokytojų grupėje, su tėvais, koridoriuje ir pan.)
 - Nustatyta perspėjimo struktūra turi būti matoma klasėje keliose vietose.
 - Vaikai neretai mokytoją spaudžia atleisti, nekreipti dėmesio. Mokytojas išlieka ramus ir paaiškina “sprendimą priėmiau ne aš”

Pati pradžia - sunkiausia. Nes labai lėtas procesas

- Reakcija neturi būti stipri, kad nekeltų baimės
- Reaguojame pradžioje rankomis
- Pridedame veidą
- pridedame visą kūną
- Pridedame balsą

IR LABAI DAUG KOMENTUOJAME:

1. ką daro vaikas
2. kokio elgesio laukiame

Problema klasėje neišsprendė...

Reikalinga strategija...

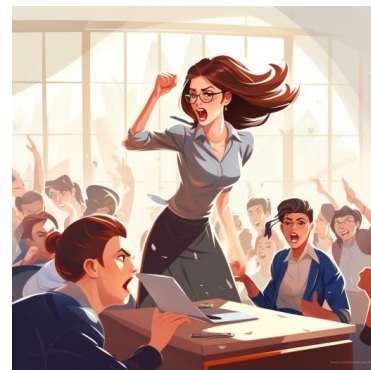
- nes labai lengva pradėti kaltinti vienas kitą
- nes be plano bet kokios individualios pastangos gali būti užblokuotos
- nes nuolat gali lydėti chaoso ir neefektyvaus mokymosi jausmas
- nes taip lengviau, kai esame apsitare, kas yra ABC
- nes turime užtikrinti saugumo jausmą mokiniams
- nes po vieną mokytojai nedaug gali

Yra keletas situacijų, kai mokytojui reikėtų kreiptis pagalbos iš šalies:

- **Grėsmė:** jei mokinio elgesys kelia grėsmę jo paties ar kitų saugumui (pvz., fizinė agresija), būtina nedelsiant kreiptis pagalbos.
- **Nuolatinės elgesio problemos:** jei mokinio elgesio problemos yra nuolatinės ir įprasti mokytojo intervencijos metodai neveikia.
- **Emocinės ar psichologinės krizės:** jei mokinyas patiria akivaizdžią emocinę ar psichologinę krizę (pvz., panikos priepuolį, stiprų nerimą), reikėtų kreiptis į mokyklos sveikatos specialistus ar psichologus.
- **Problemos, viršijančios mokytojo kompetenciją:** kai elgesio problemos yra sudėtingos ir reikalauja specializuotų įgūdžių, pavyzdžiui, susijusių su tam tikrais sunkumais ar sutrikimais, būtina kreiptis į atitinkamus specialistus.
- **Tėvų įtraukimas:** jei elgesio problemos tęsiasi ilgą laiką, reikėtų apsvarstyti galimybę informuoti mokinio tėvus ir kartu ieškoti sprendimų.
- **Administracinė pagalba:** kartais gali prireikti mokyklos administracijos pagalbos, ypač jei reikia spręsti disciplininius klausimus arba kai turime jau dokumentuoti incidentus..

*Pamokoje -
elgesio
problemos. Kada
kviestis
pagalbos iš
šalies?*

PRITARTA
Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo
ministro 2012 m. rugpjūčio 28 d.
įsakymu Nr. V-1268

REKOMENDACIJOS DĖL POVEIKIO PRIEMONIŲ TAIKymo NETINKAMAI BESIELGIANTIEMS MOKINIAMS

(<http://www.smm.lt/uploads/documents/svietimas/neformalus%20ugdymas/Rekomendacijos.pdf>)

- Rekomendacijomis siekiama padėti Mokyklų darbuotojams veiksmingai reaguoti į kraštutinius mokinių netinkamo elgesio atvejus bei iškilusią grėsmę, siekiant užtikrinti mokyklos bendruomenės narių ir (ar) kitų asmenų fizinį ir psichologinį saugumą.
- 7. Mokyklos darbuotojas gali taikyti šias poveikio priemones ar imtis šių veiksmų:
 - 7.1. pakeisti mokinio ugdymosi vietą;
 - 7.2. iškviesti Mokyklos vadovą ar jo įgaliotą atstovą;
 - 7.3. organizuoti mokinio daiktų patikrinimą;
 - 7.4. panaudoti pagrįstus fizinius veiksmus.

Kokia galima strategija?

1. Problemos stebėjimas ir vertinimas
 - a. Mokinių elgesio vertinimas
 - b. Mokytojų elgesio ir efektyvumo vertinimas
 - c. Dominuojančių normų vertinimas
2. Pozityvios elgesio paskatos ir palaikymas (bendravimas su kuriančiais ir atsakingais)
3. Aiškos taisyklės ir lūkesčiai
4. Konfliktų sprendimas ir emocinis raštingumas
5. Mokytojų ir tėvų mokymai
6. Individualizuotas dėmesys ir parama
7. Bendruomenės įtraukimas

Sutarti, kokios apklausos bus, kokios bus reguliariai

Mokinių apklausos:

- **Elgesio dažnio apklausa** gali padėti jums surinkti duomenis apie tai, kaip dažnai pasireiškia tam tikros elgesio problemos, pvz., neklausymas, ginčai ar agresija.
- **Elgesio priežasčių apklausa** gali padėti jums suprasti, kodėl mokiniai elgiasi netinkamai. Galite paklausti apie jų jausmus, mintis ir motyvaciją tam tikrose situacijose.
- **Mokinių nuomonės apklausa** gali padėti jums sužinoti, kaip mokiniai jaučiasi klasėje ir mokykloje, taip pat kokius pokyčius jie norėtų matyti.

Tėvų apklausos:

- **Tėvų suvokimo apklausa** gali padėti jums sužinoti, kaip tėvai suvokia savo vaikų elgesį mokykloje.
- **Tėvų dalyvavimo apklausa** gali padėti jums sužinoti, kaip tėvai gali būti įtraukti į elgesio problemų sprendimą.

Mokytojų apklausos:

- **Mokytojų suvokimo apklausa** gali padėti jums sužinoti, kaip mokytojai suvokia elgesio problemas mokykloje.
- **Mokytojų strategijų apklausa** gali padėti jums sužinoti, kokias strategijas mokytojai naudoja sprenddami elgesio problemas.

Pokalbiai apie kilusias problemas

Apie elgesį:

1. Ką tu darei šioje situacijoje?
2. Kodėl tu taip elgeisi?
3. Kaip tu manai, kaip tavo elgesys paveikė kitus?
4. Kaip tu manai, koks būtų tinkamesnis elgesys šioje situacijoje?
5. Ką tu gali padaryti, kad ateityje išvengtum tokio elgesio?

Apie jausmus:

6. Kaip tu jauteisi šioje situacijoje?
7. Kodėl tu taip jauteisi?
8. Ar tu su kuo nors kalbėjai apie tai, kaip jauteisi?
9. Kaip mes galime padėti tau jaustis geriau?

Apie sprendimus:

10. Ką tu galėtum padaryti, kad ištaisytum savo klaidą?
11. Kaip tu gali susitaikyti su žmonėmis, kuriuos įskaudinai?
12. Ką tu gali padaryti, kad ateityje nebūtų tokių problemų?

Klausimai klasės seniūnui:

Apie klasės atmosferą:

13. Kokia yra bendra klasės atmosfera?
14. Ar yra mokinių, kurie dažnai elgiasi netinkamai?
15. Ką mokiniai daro, kad klasėje jaustųsi saugūs ir gerbiami?

Apie elgesio problemas:

16. Kokias elgesio problemas tu pastebėjai klasėje?
17. Kada ir kur dažniausiai kyla problemų?
18. Kaip tu manai, kodėl šios problemos kyla?

Apie sprendimus:

19. Ką, tavo manymu, reikėtų daryti, kad klasėje būtų mažiau elgesio problemų?
20. Kaip tu gali padėti spręsti šias problemas?

Pokalbis su klase (ar mažiausia veikiančia grupe)

Bendros temos:

1. **Klasės taisyklių ir pasekmių aptarimas:** Svarbu aptarti klasės taisykles ir pasekmes su mokiniais, kad jie suprastų, ko iš jų tikimasi ir kas nutiks, jei jie nesilaikys taisyklių.
2. **Pozityvaus elgesio skatinimas:** Aptarkite, kaip mokiniai gali elgtis tinkamai ir pagarbiai vieni kitiems. Skatinkite teigiamą elgesį pagyrimais ir paskatinimais.
3. **Emocinės būklės valdymas:** Mokykis, kaip mokiniai gali valdyti savo emocijas ir išvengti netinkamo elgesio, kai jaučiasi supykę, nusivylę ar frustruoti.
4. **Konfliktų sprendimas:** Aptarkite, kaip mokiniai gali taikiai spręsti konfliktus tarpusavyje.

Konkrečios temos:

5. **Neklausymas:** Kodėl mokiniai neklauso? Kaip jie gali labiau įsiklausyti į mokytoją ir kitus?
6. **Ginčai ir agresija:** Kodėl mokiniai ginčijasi ir kovoja? Kaip jie gali išmokyti spręsti konfliktus taikiai?
7. **Mobiliojo telefono naudojimas:** Kokios yra mobiliojo telefono naudojimo klasėje taisyklės? Kodėl svarbu laikytis šių taisyklių?
8. **Vėlavimas ir praleidinėjimas:** Kodėl mokiniai vėluoja arba praleidžia pamokas? Kaip jie gali to išvengti?
9. **Apkalbos ir patyčios:** Kodėl apkalbos ir patyčios yra žalingos? Kaip mokiniai gali sustabdyti šį elgesį?

Diskusijos ir aptarimo formatai:

Klasės susirinkimai: Reguliariai organizuokite klasės susirinkimus, kad aptartumėte elgesio problemas ir rastumėte sprendimus kartu su mokiniais.

Mažos grupės diskusijos: Padalinkite mokinius į mažas grupes ir leiskite jiems aptarti elgesio problemas ir rasti sprendimus savo grupėse.

Vaidmenų žaidimas: Naudokite vaidmenų žaidimus, kad mokiniai galėtų išmokyti tinkamai elgtis įvairiose situacijose.

Debatų: Surenkite debatus, kad mokiniai galėtų išreikšti savo nuomonę apie elgesio problemas ir argumentuoti savo požiūrį.

Projektai: Skirkite mokiniams projektus, susijusius su elgesio problemomis, pvz., sukurti plakatą apie pagarbų elgesį ar parašyti istoriją apie konfliktų sprendimą.

Rekomendacijos tėvams, kaip kalbėtis su savo vaiku, sužinojus apie jo netinkamą elgesį:

Prieš pokalbį:

- **Pasiruoškite tinkamą aplinką:** raskite ramią vietą, kur galėsite ramiai ir netrukdomai pasikalbėti su vaiku.
- **Nusiraminkite:** svarbu, kad pokalbio metu būtumėte ramūs ir nekalbėtumėte pakeltu balsu.
- **Susidarykite planą:** pagalvokite, ką norite pasakyti vaikui ir kaip norite tai pasakyti.

Pokalbio metu:

- **Pradėkite nuo pokalbio apie tai, ką žinote:** pasakykite vaikui, ką žinote apie jo netinkamą elgesį ir iš kur tai sužinojote.
- **Leiskite vaikui paaiškinti:** išklausykite vaiko versiją ir stenkitės suprasti jo motyvus.
- **Išreikškite savo jausmus:** pasakykite vaikui, kaip jo elgesys jus paveikė.
- **Aptarkite pasekmes:** paaiškinkite vaikui, kokios bus jo netinkamo elgesio pasekmės.
- **Susitarkite dėl pokyčių:** kartu su vaiku susitarkite, kaip jis gali elgtis tinkamai ateityje.

Po pokalbio:

- **Būkite kantrūs:** pokyčiai neįvyks per naktį. Būkite kantrūs ir palaikykite vaiką, kai jis stengiasi elgtis tinkamai.
- **Sekite situaciją:** stebėkite vaiko elgesį ir įsitinkinkite, kad jis laikosi susitarimo.
- **Pagirkite už teigiamus pokyčius:** kai vaikas elgiasi tinkamai, nepamirškite jo pagirti.

Svarbu:

- **Venkite kaltinimų ir kritikos:** svarbu, kad pokalbis nebūtų kaltinantis ar kritiškas. Vietoj to, susitelkite į vaiko elgesį ir jo pasekmes.
- **Būkite pagarbūs:** net jei esate nepatenkinti vaiko elgesiu, vis tiek būkite jam pagarbūs.
- **Suteikite vaikui vilties:** svarbu, kad vaikas jaustų, kad gali pasikeisti ir elgtis tinkamai.
- **Kreipkitės pagalbos:** jei jums sunku kalbėtis su vaiku ar jo elgesys negerėja, kreipkitės pagalbos pas specialistus.

x mokyklos vizija – moderni, besimokanti, atvira kaitai ugdymo įstaiga, kurioje saugu ir gera mokytis ir dirbti. Mūsų misija – rengti mokinių gyvenimui besikeičiančioje visuomenėje, ugdyti kūrybingą, dorą ir atsakingą žmogų. Mūsų siekis: „Nuo mokymo – į mokymąsi“.

*Vizija ir vertybės, kurios
atsispindi kiekvienoje
pamokoje*

49 straipsnis. Mokytojo teisės

1. Mokytojas turi teisę:

- 1) siūlyti savo individualias programas; **pasirinkti pedagoginės veiklos būdus ir formas**;
- 2) ne mažiau kaip **5 dienas** per metus **dalyvauti kvalifikacijos tobulinimo programose** ir renginiuose;
- 3) būti atestuotas ir įgyti kvalifikacinę kategoriją švietimo, mokslo ir sporto ministro nustatyta tvarka;
- 4) **dirbti savitarpio pagarba grįstoje, psichologiškai, dvasiškai ir fiziškai saugioje aplinkoje, būti apsaugotam nuo bet kokio smurto**, turėti higienos reikalavimus atitinkančią ir tinkamai aprūpintą darbo vietą, gauti informacinę, ekspertinę, konsultacinę ir psichologinę pagalbą pedagoginėje psichologinėje tarnyboje arba iš psichologinės pagalbos teikėjo, su kuriuo savivaldybės vykdomoji institucija yra sudariusi sutartį dėl psichologinės pagalbos teikimo;
- 4¹) į nešališką mokytojo darbo vertinimą, teisingą apmokėjimą už darbą;
- 5) dalyvauti mokyklos savivaldoje ir profesinės sąjungos veikloje;
- 6) **siūlyti mokyklos vadovui** Vaiko minimalios ir vidutinės priežiūros įstatymo nustatyta tvarka kreiptis dėl minimalios ar vidutinės priežiūros priemonės vaikui skyrimo, taip pat siūlyti mokyklos vadovui skirti vaikui už švietimo įstaigos vidaus tvarkos taisyklių ir mokinio elgesio normų pažeidimus **drausmines auklėjamojo poveikio priemones, nurodytas švietimo įstaigos vidaus tvarką nustatančiuose dokumentuose**;
- 6¹) įstatymų nustatyta tvarka ginti savo teises;
- 7) naudotis kitomis Profesinio mokymo įstatymo, Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo ir kitų įstatymų nustatytomis teisėmis.

49 straipsnis. ... ir pareigos

2. Mokytojas privalo:

- 1) **užtikrinti ugdomų mokinių saugumą, geros kokybės ugdymą**;
- 2) ugdyti tvirtas mokinių dorovės, pilietines, tautines ir patriotines nuostatas, pagarbą Lietuvos valstybei, Lietuvos Respublikos Konstitucijai, Lietuvos istorijai, lietuvių kalbai, valstybės simboliams, visuomenei, tėvams, savo kultūriniam identitetui, laiduoti mokinių asmenybės galių plėtotę, suprantamai ir aiškiai, taisyklinga lietuvių kalba perteikti ugdymo turinį, kai teisės aktais nustatyta, kad atitinkamas ugdymo turinys perteikiamas lietuvių kalba;
- 3) **laikytis švietimo įstaigų nusistatytų etikos normų** ir švietimo įstaigos vidaus tvarką nustatančių dokumentų reikalavimų, savo veiksmais ir elgesiu nediskredituoti mokyklos, gerbti Lietuvos valstybę, Lietuvos Respublikos Konstituciją, Lietuvos istoriją, lietuvių kalbą, visuomenę ir valstybės simbolius, žmogaus teises ir pagrindines laisves;
- 4) tobulinti savo kvalifikaciją **prioritetinėse kvalifikacijos tobulinimo srityse**, kurias tvirtina švietimo, mokslo ir sporto ministras;
- 5) ugdyti remdamasis mokinių gebėjimais ir polinkiais, **stiprinti mokymosi motyvaciją ir pasitikėjimą savo gebėjimais**, suteikti pagalbą mokiniams, turintiems ugdymosi, mokymosi sunkumų ir specialiųjų ugdymosi poreikių, pritaikyti jiems dalyko programą, turinį, metodus;
- 6) **nešališkai vertinti** mokinių mokymosi pasiekimus ir nuolat juos informuoti apie mokymosi pažangą;
- 7) **mokyklos nustatyta tvarka informuoti tėvus** (globėjus, rūpintojus) **apie jų vaiko būklę, ugdymo ir ugdymosi poreikius, pažangą, mokyklos lankymą ir elgesį**, taip pat **informuoti švietimo įstaigos vadovą apie pastebėtą smurto atvejį**;
- 8) **bendradarbiauti su kitais mokytojais**, kad būtų pasiekti mokymo tikslai;
- 9) **gerbti mokinį kaip asmenį**, nepažeisti jo teisių ir teisėtų interesų;
- 10) vykdyti kitas Profesinio mokymo įstatymo, Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi įstatymo nustatytas pareigas.